

Vlada Crne Gore

**PREGOVARAČKA POZICIJA CRNE GORE
ZA MEĐUVLADINU KONFERENCIJU O PRISTUPANJU CRNE GORE
EVROPSKOJ UNIJI
ZA POGLAVLJE 6 – PRIVREDNO PRAVO**

Podgorica, 3. oktobra 2013.

I SAŽETAK PREGOVARAČKE POZICIJE

Crna Gora prihvata pravnu tekovinu Evropske unije (EU) obuhvaćenu poglavljem Privredno pravo kakva je bila na snazi 22. XI 2012. i do trenutka pristupanja ne očekuje poteškoće u sprovođenju pravne tekovine EU u okviru ovog poglavlja.

Crna Gora ne traži trajna izuzeća niti prelazna razdoblja za sprovođenje pravne tekovine obuhvaćene ovim poglavljem.

II. ZAKONODAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR

II. a Privredna društva

Privredno pravo Crne Gore je regulisano Zakonom o privrednim društvima („Sl. list RCG“, br. 06/02, 17/07 i „Sl. list CG“, br. 80/08, 40/10, 73/10, 36/11, 40/11), Zakonom o preuzimanju akcionarskih društava („Sl. list CG“, br. 18/11), Zakonom o računovodstvu i reviziji („Sl. list RCG“, br. 69/05 i „Sl. list CG“, br. 80/08 i 32/11), Zakonom o hartijama od vrijednosti („Sl. list RCG“, br. 59/00, 10/01, 43/05, 28/06 i „Sl. list CG“, br. 53/09, 73/10, 40/11 i 06/13), Zakonom o investicionim fondovima („Sl. list CG“, br. 54/11), Zakonom o radu („Sl. list CG“, br. 49/08, 26/09, 88/09, 26/10, 59/11 i 66/12), Zakonom o sprječavanju sukoba interesa („Sl. list CG“, br. 01/09, 41/11 i 47/11), Zakonom o bankama („Sl. list CG“, br. 17/08, 44/10 i 40/11) i Zakonom o osiguranju (Sl. list RCG", br. 78/06 , 19/07, "Sl. list CG", br. 53/09, 73/10, 40/11, 45/12).

Osnovni akt koji uređuje pravo privrednih društava u Crnoj Gori je Zakon o privrednim društvima. Zakon uređuje oblike obavljanja privrednih djelatnosti, i to preduzetnika, privrednih društava (ortačko društvo, komanditno društvo, akcionarsko društvo, društvo s ograničenom odgovornošću), kao i dio stranog društva.

Zakon o privrednim društvima, kojim je zamijenjen raniji Zakon o preduzećima, je donijet 2002. U proteklom periodu je Zakon više puta mijenjan i dopunjavan. Prve izmjene i dopune iz 2007. i 2008, su napravljene u cilju uvođenja novog modela restrukturiranja – model odvajanja uz osnivanje jednog ili više društava. Time je shodna primjena odredbi o spajanju i podjelama akcionarskih društava i usklađene odredbe shodno III i VI direktivi privrednog prava EU. Takođe su transponovane i odredbe Direktive 77/91/EC o ograničenju sticanja sopstvenih akcija društva. Kasnijim izmjenama i dopunama je sprovedeno dodatno usklađivanje u pogledu povećanja transparentnosti postupaka restrukturiranja (spajanje i podjele), kako za akcionare društva, tako i za povjerioce; povećanja stepena informisanosti akcionara; povećanja efikasnosti učešća akcionara na skupštini akcionara putem uvođenja mogućnosti učešća akcionara na skupštini elektronskim putem. Dopunjene su odredbe koje uređuju punomoćje, te glasanje na skupštini i dr, kao i bolje uređenje pravnog režima sticanja

sopstvenih akcija. Nakon navedenih usklađivanja može se konstatovati da je aktuelni Zakon o privrednim društvima u velikoj mjeri usklađen s pravnom tekovinom EU.

Sprovođenje Zakona o privrednim društvima je u nadležnosti privrednih sudova koji rješavaju sporove iz oblasti prava privrednih društava. Posljednjim izmjenama i dopunama Zakona o privrednim društvima, Centralni registar privrednih subjekata (CRPS) je izmješten iz Privrednog suda u Poresku upravu.

Zakonom o preuzimanju akcionarskih društava se uređuju uslovi, način i postupak preuzimanja akcionarskih društava, uslovi za davanje javne ponude za preuzimanje i prava i obaveze učesnika u postupku preuzimanja. Institucija nadležna za nadzor nad sprovođenjem Zakona o preuzimanju akcionarskih društava je Komisija za hartije od vrijednosti. Zakon je gotovo u potpunosti usklađen s Direktivom 2004/25/EC.

Zakonom o hartijama od vrijednosti se uređuju vrste hartija od vrijednosti, izdavanje i trgovanje tim hartijama, prava i obaveze subjekata na tržištu hartija od vrijednosti i organizacija, djelokrug i nadležnost Komisije za hartije od vrijednosti.

Institucija nadležna za nadzor nad sprovođenjem Zakona o hartijama od vrijednosti je Komisija za hartije od vrijednosti.

Zakonom o investicionim fondovima se uređuju uslovi za osnivanje i poslovanje investicionih fondova i društava za upravljanje investicionim fondovima, uslovi za izdavanje i otkup investicionih jedinica investicionih fondova, transformacija fondova i druga pitanja od značaja za rad investicionih fondova.

Institucija nadležna za nadzor nad sprovođenjem Zakona o investicionim fondovima je Komisija za hartije od vrijednosti.

II. b. Računovodstvo i revizija

Osnovni akt kojim se uređuje oblast računovodstva i revizije u Crnoj Gori je Zakon o računovodstvu i reviziji. Zakon definiše obveznike primjene, poslovne knjige, popis imovine i obaveza, finansijske izvještaje, klasifikaciju obveznika, standarde finansijskog izvještavanja, obaveznost revizije, uslove za njeno obavljanje i ustanovljava obavezu osnivanja revizorskog odbora kao posebnog organa u velikim pravnim licima. Revizija se odnosi na finansijske izvještaje i konsolidovane finansijske izvještaje obveznika revizije, određuju se osobe ovlašćene za pružanje usluga revizije, definišu se način izdavanja i oduzimanja licenci revizorima, odnosno dozvola za rad društvima za reviziju.

Poslove inspeksijskog nadzora obavlja ovlašćeni službenik organa uprave nadležnog za poreze u skladu sa zakonom kojim se uređuje inspeksijski nadzor. Dakle, inspektor Poreske uprave,

pored obaveza i ovlašćenja utvrđenih zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor, ima obavezu i ovlašćenja da ispita: tačnost razvrstavanja pravnih lica na mala, srednja i velika, da li su pravna lica uredila organizaciju poslova računovodstva u skladu s ovim zakonom, da li se poslovne knjige i računovodstvena evidencija vode u skladu s ovim zakonom, da li pravna lica dostavljaju Poreskoj upravi godišnje finansijske iskaze i konsolidovane iskaze u rokovima utvrđenim ovim zakonom i da li su objavljeni na propisan način, da li je uz finansijske iskaze dostavljen i statistički aneks, da li su finansijski iskazi i konsolidovani iskazi potpisani od strane odgovornog lica, da li su pravna lica dostavila izvještaj o reviziji s mišljenjem o obavljenoj reviziji u papirnoj i elektronskoj formi Poreskoj upravi u zakonom propisanom roku i da li je isti objavljen na propisan način, da li su pravna lica dostavila Komisiji za hartije od vrijednosti godišnje i kvartalne finansijske iskaze u zakonom propisanom roku, da li su banke dostavile Centralnoj banci Crne Gore, odnosno da li su osiguravajuća društva dostavila Agenciji za nadzor osiguranja godišnje i kvartalne finansijske iskaze u zakonom propisanom roku, da li društvo za reviziju vrši poslove revizije na osnovu dozvole za rad.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o računovodstvu i reviziji, između ostalog, uvedena je obaveza osnivanja Savjeta za računovodstvo i reviziju s ciljem stvaranja kvalitetnijeg ambijenta za unapređenje računovodstvene i revizorske regulative i prakse u Crnoj Gori, koji je osnovan Odlukom o osnivanju Savjeta za računovodstvo i reviziju 2009. Zadatak Savjeta je da razmatra i zauzima stavove o pitanjima: razvoja i unaprjeđivanja računovodstvene i revizorske prakse u Crnoj Gori; pružanja savjeta licima koja kreiraju politiku, regulatorima i državnim organima; pružanja stručne pomoći za poboljšanje kvaliteta finansijskog izvještavanja i druga pitanja značajna za ostvarivanje i unaprijeđenje računovodstvene i revizorske prakse u Crnoj Gori.

Nadležni organ za sprovođenje ovog zakona je Ministarstvo finansija.

III. USKLAĐIVANJE ZAKONODAVNOG I INSTITUCIONALNOG OKVIRA S PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE

U Crnoj Gori postoji odgovarajući institucionalni okvir za sprovođenje pravne tekovine u ovom poglavlju, ali je potrebno njegovo prilagođavanje jačanjem postojećih, odnosno mogućim formiranjem novih tijela.

Eventualno formiranje novog nezavisnog organa (kojem će zakonom biti dodijeljena konkretna javna ovlašćenja), koji bi, shodno Direktivi 2006/43/EC, bio zadužen za javni nadzor postupka revizije, odnosno revizora imenovanih u skladu sa zakonom, zavisice od toga da li će javni nadzor obavljati neki od postojećih državnih organa, odnosno ustanova, ili će se Crna Gora u postupku usklađivanja s pravnom tekovinom u oblasti privrednog prava odlučiti za formiranje novog državnog organa ili, pak, prenos javnih ovlašćenja na neko od postojećih profesionalnih udruženja, što su mogućnosti ustanovljene Direktivom 2006/43/EC. Pri tom će se svakako voditi računa o tome da, bez obzira u kojoj će formi biti uspostavljen novi

sistem nadzora postupka revizije, organ, odnosno entitet koji bude zakonom ovlašten za vršenje ove javne djelatnosti bude pod upravljačkom kontrolom lica koja se ne bave pružanjem usluga revizije na komercijalnoj osnovi. Na taj način, uz uspostavljanje održivog sistema finansiranja ovog organa, tj. ove vrste javne djelatnosti, omogućiće se nezavisnost i nepristrasnost u njegovom postupanju.

III. a. Privredna društva

Usklađivanje zakonodavstva Crne Gore s pravnom tekovinom EU koja uređuje pravo privrednih društava biće sprovedeno kroz: izradu novog Zakona o privrednim društvima i izradu Zakona o tržištu kapitala, koji će zamijeniti Zakon o hartijama od vrijednosti i to na sljedeći način (konkretne mjere su razrađene po relevantnim izvorima pravne tekovine):

Direktiva o koordinaciji zaštitnih mjera koje, radi zaštite interesa članova i trećih lica, zahtijevaju kompanije država članica u smislu drugog stava člana 48 Ugovora u cilju donošenja takvih garancija (2009/101/EC - ranija PRVA direktiva), od 16. IX 2009.

Crna Gora ocjenjuje da je Zakon o privrednim društvima gotovo u potpunosti usklađen s Direktivom 2009/101/EC u pogledu odredbi koje se tiču objavljivanja podataka privrednih društava, validnosti obaveza i osnova za poništenje osnivanja društava s ograničenom odgovornošću i akcionarskih društava. U cilju kompletnog usklađivanja s Direktivom 2009/101/EC, izradom novog Zakona o privrednim društvima biće u potpunosti transponovane odredbe koje se tiču objavljivanja podataka, preciznije člana 4 predmetne Direktive u pogledu objavljivanja dokumenata i podataka na jednom od zvaničnih jezika EU.

Direktiva 2012/30/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 25. X 2012. o koordinaciji zaštitnih mehanizama koje, radi zaštite interesa članica i ostalih, države članice zahtijevaju od društava u smislu člana 58. stava 2. Ugovora, s obzirom na osnivanje akcionarskih društava i održavanje i promjenu njihovog kapitala, a s ciljem ujednačavanja tih zaštitnih mehanizama

Crna Gora ocjenjuje da je Zakon o privrednim društvima gotovo u potpunosti usklađen s odredbama Direktive 2012/30/EC (nekadašnje Druge direktive 77/91/EC) u pogledu osnivanja, održavanja i promjena kapitala akcionarskih društava s ciljem ujednačavanja zaštitnih mehanizama. Aktuelni Zakon o privrednim društvima nije u cjelini usklađen s odredbama Druge direktive u pogledu postojanja eksplicitne odredbe nemogućnosti izdavanja akcija po cijeni nižoj od nominalne; načina odabira nezavisnih eksperata za procjenu nenovčanih uloga; zatim u pogledu postupka sticanja sopstvenih akcija koje važe u slučaju prihvatanja sopstvenih akcija društva kao obezbjeđenja; pojedinih uslova koji se odnose na sticanje sopstvenih akcija društva i zaštitu povjerilaca u slučaju smanjenja kapitala. Prilagođavanje predmetnih odredbi će biti sprovedeno izradom novog Zakona o privrednim društvima čije se usvajanje planira do 2015.

Treća direktiva Savjeta 78/855/EEZ od 9. X 1978. zasnovana je na čl.54(3)(g) Ugovara o osnivanju EZ obzirom na pripajanja i spajanja društava kapitala (Treća direktiva Vijeća 78/855/EZ)

Crna Gora ocjenjuje da je Zakon o privrednim društvima u velikoj mjeri usklađen s odredbama Treće direktive 78/855/EEZ. Zakon o privrednim društvima nije usklađen s članom 3 stav 2 Treće direktive 78/855/EEZ koji predviđa mogućnost spajanja preuzimanjem i u slučaju da je jedno ili više društava koje se spaja u postupku likvidacije, pod uslovom da je ta mogućnost ograničena na društva koja nijesu započela s raspodjelom svog kapitala na svoje akcionare. Neusklađenost s tom odredbom biće otklonjena tako što će i u našem zakonu biti propisana ta mogućnost.

Takođe, Zakon o privrednim društvima nije usklađen s članom 4 stav 2 Treće direktive 78/855/EEZ koji kod spajanja osnivanjem novog društva predviđa mogućnost da spajanje može biti izvršeno i u slučaju kad je jedno ili više društava koje se spaja u postupku likvidacije, pod uslovom da je ta mogućnost ograničena na društva koja nijesu započela s raspodjelom svog kapitala na svoje akcionare. Usklađivanje s navedenom odredbom direktive će se izvršiti tako što će ta mogućnost biti propisana našim zakonom.

Zakon o privrednim društvima nije usklađen ni s članom 14 Treće direktive 78/855/EEZ koji propisuje da se odredbe člana 13 ove Direktive, koje se odnose na zaštitu povjerilaca u slučaju spajanja primjenjuju i na akcionare društava koja se spajaju, osim ako je spajanje odobreno na skupštini akcionara, kad nacionalni zakoni predviđaju takvu skupštinu ili individualno od strane akcionara. U svrhu usklađivanja s navedenim članom Treće direktive odredbama Zakona o privrednim društvima će se propisati da se odredbe o zaštiti povjerilaca društava koja se spajaju primjenjuju i na akcionare društava koja se spajaju pod navedenim uslovima.

Pored toga, Zakon o privrednim društvima nije usklađen s članom 16 stav 2 Treće direktive 78/855/EEZ koji propisuje da notar ili organ nadležan da sačini i ovjeri dokument u odgovarajućoj pravnoj formi, mora da provjeri i potvrdi punovažnost pravnih akata i ispunjenost svih formalnosti koje se traže od društava koja se spajaju. U cilju usklađivanja s navedenim članom ove Direktive, Zakonom o privrednim društvima biće propisano da notar ili organ nadležan da sačini ili ovjeri dokument u odgovarajućoj pravnoj formi mora da provjeri i potvrdi punovažnost pravnih akata i ispunjenost svih formalnosti koje se traže od društava koja se spajaju.

Zakon o privrednim društvima nije usklađen s članom 30 Treće direktive 78/855/EEZ koji propisuje mogućnost da se ne primjenjuju odredbe Direktive koje se odnose na spajanje preuzimanjem (Poglavlje II) i spajanje novim osnivanjem (Poglavlje III), te članovi 27, 28 i 29 Direktive, ako države članice dozvoljavaju da plaćanje gotovinom pređe 10%. Izvršiće se

usklađivanje s navedenim članom Direktive, tako što će se Zakonom o privrednim društvima propisati shodna primjena odgovarajućih odredbi Zakona (koje se odnose na Poglavlja II i III i članove 27, 28 i 29 Direktive) kad plaćanje u gotovini ne prelazi 10% nominalne vrijednosti preuzetih akcija.

Zakon nije usklađen s članom 31 Treće direktive koji propisuje shodnu primjenu Poglavlja II, osim člana 19 (1)(v) i Poglavlja III ili Poglavlja IV kad zakoni država članica dopuštaju jednu od operacija predviđenih u članovima 2, 24 i 30, a da pritom spojena društva ne prestaju da postoje. Zakon o privrednim društvima biće usklađen s ovim članom Direktive tako što će se propisati shodna primjena odgovarajućih odredbi zakona i u slučaju određenim članom 31 ove Direktive.

Šesta direktiva Savjeta 82/891/EEZ od 17. XII 1982. zasnovana je na članu 54 (3) (g) Ugovora o osnivanju EZ koji se odnosi na podjelu društava kapitala
Šesta direktiva 82/891/EEZ uređuje podjelu akcionarskih društava

Crna Gora ocjenjuje da je Zakon o privrednim društvima u velikoj mjeri usklađen s odredbama Šeste direktive 82/891/EEZ. Zakon o privrednim društvima nije usklađen s članom 6 Direktive, kojim je propisano da pravo države članice ne mora zahtijevati da skupština društva preuzimaoca odobri podjelu ako su ispunjeni određeni propisani uslovi: 1. predlozi uslova podjele objavljeni za svako društvo preuzimaoca najmanje mjesec dana prije dana utvrđenog za održavanje skupštine akcionara društva koje se dijeli, 2. akcionarima svakog društva preuzimaoca mora biti omogućeno da najmanje mjesec prije dana održavanja skupštine društva koje se dijeli, pregledaju dokumenta (predlog uslova podjele, godišnji finansijski izvještaj i dr.) i 3. da jedan ili više akcionara bilo kojeg društva preuzimaoca, s učešćem od najviše 5% kapitala, imaju pravo da zahtijevaju sazivanje skupštine društva preuzimaoca, kako bi odlučili da li da odobre podjelu ili ne, s tim što države članice mogu propisati da se akcije bez prava glasa isključe iz ovog računanja. Crna Gora će izvršiti usklađivanje s ovim članom Direktive, tako što će propisati da skupština društva preuzimaoca ne mora odobriti podjelu ako su ispunjeni gore taksativno navedeni uslovi.

Članom 7 stav 2 Direktive propisano je da u izvještaju upravnih ili upravljačkih tijela svakog društva koje učestvuje u podjeli treba opisati sve poteškoće koje su se pojavile oko procjene vrijednosti. Zakon o privrednim društvima nije usklađen s tom odredbom. Crna Gora će Zakonom o privrednim društvima propisati obavezu da se prilikom sastavljanja izvještaja od strane odbora direktora društva, u izvještaju opišu sve poteškoće oko procjene vrijednosti, kao što je propisano da izvještaj nezavisnog eksperta to mora sadržati.

Zakon o privrednim društvima nije usklađen s članom 14 Direktive kojim je propisano da ako pravo države članice predviđa sudski ili upravni preventivni nadzor zakonitosti podjela ili ako se takav nadzor ne odnosi na sve pravne akte potrebne za podjelu, da se primjenjuje član 16 ove Direktive (da se podjela mora objaviti na način kako je to propisano pravom svake države

članice, za svako društvo koje je uključeno u podjelu i svako društvo preuzimalac može samo izvršiti objavljivanja koja se odnose na društvo koje se dijeli). S obzirom da naš zakon ne predviđa sudski ili upravni nadzor zakonitosti podjela, to će Crna Gora Zakonom o privrednim društvima propisati sudski ili upravni nadzor i shodnu primjenu člana 16 ove Direktive.

Zakon o privrednim društvima nije usklađen s članom 23 Šeste direktive 82/891/EEZ koji propisuje koja sve ovlaštenja ima pravosudno tijelo u slučaju da postupci podjele podliježu nadzoru pravosudnog tijela, kao i pod kojim uslovima ovo tijelo može osloboditi društvo obaveze objavljivanja predloga uslova podjele. Radi usklađivanja Zakona o privrednim društvima s navedenim članom ove Direktive zakonom će biti propisana mogućnost da se društvo oslobodi obaveze objavljivanja predloga uslova podjele, a u slučaju kad postupci podjele podliježu nadzoru pravosudnog tijela, te će biti određena i ovlaštenja pravosudnog tijela i propisani uslovi koji moraju biti ispunjeni u ovom slučaju.

Član 24 Šeste direktive 82/891/EEZ propisuje da se u slučajevima podjele s preuzimanjem, podjele novim osnivanjem, te podjele s preuzimanjem kombinovane s podjelom osnivanjem jednog ili više društava, gdje pravo država članica dopušta da gotovinska isplata premašuje 10%, ima primjenjivati Poglavlje I (podjela s preuzimanjem), Poglavlje II (podjela osnivanjem novih društava) i Poglavlje III (podjela pod nadzorom pravosudnog tijela). Zakonom o privrednim društvima nije dopušteno da gotovinska isplata premašuje 10%. Stoga će se izvršiti usklađivanje zakona i propisati ta mogućnost, kao i shodna primjena odgovarajućih odredbi zakona u ovom slučaju.

Deseta kompanijska direktiva EU, Direktiva 2005/56/EC Evropskog parlamenta i Savjeta o prekograničnim spajanjima društava kapitala, od 26. IX 2005.

Crnogorsko zakonodavstvo ne sadrži nikakve odredbe o prekograničnim spajanjima privrednih društava, te se može smatrati da isto nije usklađeno s odredbama Direktive 2005/56/EU. Usklađivanje sa Direktivom 2005/56/EU biće sprovedeno kroz transpoziciju njenih odredbi u tekst novog Zakona o privrednim društvima. Ukoliko se pokaže kao svrsishodno, u cilju rasterećenja sadržine teksta osnovnog zakona u ovoj oblasti, biće donijeti i posebni propisi koji će detaljnije regulisati materiju prekograničnog spajanja društava kapitala, u skladu s obavezama država članica utvrđenim odredbama Direktive 2005/56/EU.

Jedanaesta direktiva Savjeta 89/666/EC od 21. XII 1989. koja se odnosi na zahtjeve za objavljivanja podataka u vezi s podružnicama koje su otvorile neke vrste društava u državama članicama u skladu sa zakonima druge države

Crna Gora ocjenjuje da je Zakon o privrednim društvima u potpunosti usklađen s odredbama Jedanaeste direktive Savjeta 89/666/EC, u pogledu objavljivanja podataka o filijalama.

Direktiva 2004/25/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 21. IV 2004. o ponudama za preuzimanje

Crnogorsko zakonodavstvo je gotovo u potpunosti usklađeno s Direktivom 2004/25/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 21. IV 2004. o ponudama za preuzimanje. Postojeća odstupanja se u najvećoj mjeri odnose na terminološka neslaganja, kao i na potrebu preciznijeg definisanja nekih od ključnih pojmova iz samog Zakona o preuzimanju akcionarskih društava. Potpuno usklađivanje s ovom Direktivom će biti postignuto najkasnije do pristupanja Crne Gore EU.

Direktiva Evropskog parlamenta i Savjeta 2004/109/EC od 15. XII 2004. o usklađivanju zahtjeva za transparentnošću u vezi s podacima o emitentima čije su hartije od vrijednosti uvrštene u trgovanje na uređenom tržištu kojom se mijenja i dopunjuje direktiva 2001/34/EC

Crnogorsko zakonodavstvo je u maloj mjeri usklađeno s Direktivom Evropskog parlamenta i Savjeta 2004/109/EC od 15. XII 2004. o usklađivanju zahtjeva za transparentnošću u vezi s podacima o emitentima čije su hartije od vrijednosti uvrštene u trgovanje na uređenom tržištu kojom se mijenja i dopunjuje direktiva 2001/34/EC. Usklađivanje s ovom Direktivom, u dijelu nadležnosti Komisije za hartije od vrijednosti, biće sprovedeno do 2014. usvajanjem Zakona o tržištu kapitala, koji će zamijeniti postojeći Zakon o hartijama od vrijednosti. Usvajanjem Zakona o tržištu kapitala i podzakonskih akata koji će proizaći iz ovog Zakona, planirana je usklađenost s ovom Direktivom u dijelu za koji je nadležna Komisija za hartije od vrijednosti. Planira se da potpuna usklađenost s ovom Direktivom bude postignuta tokom 2015.

Direktiva 2007/36/EC o korišćenju pojedinih prava akcionara privrednih društava čijim je akcijama odobreno trgovanje na berzi

Crna Gora ocjenjuje da je Zakon o privrednim društvima u značajnoj mjeri usklađen s odredbama Direktive 2007/36/EC, uz neophodna usaglašavanja u pogledu sljedećih odredbi: Shodno članu 5 Direktive biće potrebno izvršiti usklađivanje u pogledu neophodnog broja dana od obavještenja o sazivanju ponovljene skupštine do održavanja ponovljene skupštine, pa će u tom smislu, umjesto sadašnjih 7 dana novim Zakonom o privrednim društvima biti implementirana predmetna odredba Direktive koja predviđa period od 10 dana. Takođe, na isti način će biti usklađena i odredba iz člana 5 koja se tiče perioda dostupnosti materijala s predlozima odluka koji treba da se razmotre na skupštini akcionara, prije njenog održavanja i izmjene Zakona o privrednim društvima s 20 na 21 dan, koliko se zahtijeva odredbama iz pravne tekovine EU. Shodno članu 7 Direktive, novim Zakonom o privrednim društvima će

biti usklađena odredba u pogledu neophodnog broja od 8 dana između najkasnijeg dopuštenog datuma za sazivanje skupštine akcionara i datuma utvrđivanja stanja u knjizi akcionara.

Takođe, u pogledu odredbi iz člana 10 Direktive, novim Zakonom o privrednim društvima će biti izvršeno usklađivanje u pogledu odredbi o imenovanju punomoćnika, glasanja na osnovu punomoćja, kao i ograničenja kruga osoba koje mogu djelovati kao punomoćnik.

U vezi s odredbama člana 13 Direktive koje se odnose na uklanjanje određenih prepreka efikasnijem korišćenju prava glasa, Crna Gora na osnovu postojećih Pravila o obavljanju kastodi poslova, u dijelu koji se odnosi na činjenicu da kastodi banka obavještava akcionare o godišnjim skupštinama akcionarskih društava i zastupa ih na tim skupštinama po ovlaštenju, ocjenjuje da je djelimično usklađena s odredbama ovog člana. Neusklađenost s predmetnom odredbom Direktive će biti otklonjena posebnim propisima.

Direktiva 2007/63/ EC od 13. XI 2007, o izmjenama i dopunama Direktive 78/855/EEC i Direktive 82/891/EEC, u vezi sa zahtjevom za izvještaj nezavisnog eksperta u slučaju spajanja ili podjele akcionarskih društava

Zakon o privrednim društvima je usklađen u potpunosti s Direktivom 2007/63/ EC od 13. XI 2007, o izmjenama i dopunama Direktive 78/855/EEC, u vezi sa zahtjevom za izvještaj nezavisnog eksperta u slučaju spajanja.

Takođe je Zakon o privrednim društvima usklađen u potpunosti s Direktivom 2007/63/EC od 13. XI 2007. o izmjenama i dopunama Direktive 82/891/EEC u vezi s izvještajem nezavisnog eksperta u slučaju podjele.

Direktiva 2009/109/EC od 16. IX 2009. o izmjenama Direktive 78/855/EEC u vezi izvještavanja i dokumentacije koja se zahtijeva u slučaju spajanja ili podjele akcionarskih društava

Zakon o privrednim društvima usklađen je usklađen i s Direktivom 2009/109/EC od 16. IX 2009. o izmjenama Direktive 78/855/EEC u vezi s izvještavanjem i dokumentacijom koja se zahtijeva u slučaju spajanja, osim u dijelu koji se odnosi na član 11 (c) i člana 28 (c) Treće direktive. Naime, član 11 (c) Direktive propisuje da države članice mogu zahtijevati od društava da održavaju informaciju na svojoj internet stranici za određeni period nakon skupštine akcionara, koja mogućnost će biti propisana Zakonom o privrednim društvima Crne Gore. Član 28 (c) propisuje da države članice ne moraju primijeniti prethodni stav ovog člana ukoliko zakoni država članica daju pravo društvu sticaocu da bez prethodne javne ponude o preuzimanju zahtijeva od svih vlasnika preostalih hartija od vrijednosti društva ili društava koja će steći da prodaju njemu te hartije od vrijednosti prije spajanja, i to po pravičnim vrijednosti, koja mogućnost će biti propisana Zakonom o privrednim društvima.

Takođe, Zakon o privrednim društvima je usklađen i s Direktivom 2009/109/EC od 16. IX 2009, o izmjenama Direktive 82/891/EEC u vezi s izvještavanjem i dokumentacijom koja se zahtijeva u slučaju podjele, osim u dijelu koji se odnosi na član 7 stav 2 tačka 2 i član 22 Direktive. Naime, član 7 stav 2 tačka 2 Direktive propisuje da će se, ukoliko je to potrebno, objaviti izvještaj o nenovčanim ulozima iz člana 27(2) Direktive 77/91/EEZ za društva preuzimaoce i registar gdje se taj izvještaj mora arhivirati. Stoga će se izvršiti usklađivanje Zakona o privrednim društvima s navedenim članom Direktive i propisati ta mogućnost. Član 22 stav 5 Direktive propisuje da se neće nametati uslovi određeni članovima 7 i 8 i u tačkama (c), (d) i (e) člana 9 (1) Direktive 82/891/EEZ, ukoliko su akcije svakog od novih društava podijeljene akcionarima društva koje se dijeli, srazmjerno njihovom učešću u kapitalu društva. Zakon o privrednim društvima to ne propisuje, pa će se izvršiti odgovarajuće izmjene zakona tako što će se propisati ta mogućnost.

Direktiva 2011/35/EU od 05. IV 2011.

Zakon o privrednim društvima je usklađen u velikoj mjeri i s Direktivom 2011/35/EU od 5. IV 2011. (koja predstavlja prečišćeni tekst Treće direktive 78/855/EEC), osim u dijelu za koji je dat prikaz pojedinih odredbi Treće direktive s kojim Zakon o privrednim društvima nije usklađen.

Direktiva 2009/102/EC Evropskog parlamenta i Savjeta u oblasti kompanijskog prava o jednočlanim društvima kapitala, od 16. IX 2009.

Crnogorsko zakonodavstvo je gotovo u cjelini usklađeno s Direktivom 2009/102. Jedina odredba s kojom postojeći Zakon o privrednim društvima nije usklađen jeste odredba iz člana 5. Direktive kojom se utvrđuje obavezno unošenje u knjige društva svih ugovora zaključenih izvan redovne djelatnosti između društva i jedinog člana. Preciznije, ova obaveza u crnogorskom pravu postoji za jednočlana društva ograničene odgovornosti, ali ne i za jednočlana akcionarska društva. Prilikom izrade novog Zakona o privrednim društvima, naznačena obaveza biće uvedena u pravni sistem Crne Gore i kada je riječ o jednočlanim akcionarskim društvima.

Uredba Savjeta (EC) br. 2157/2001, od 8. X 2001, o Statutu Evropskog akcionarskog društva (Societas Europaea – SE) i Uredba Savjeta (EEC) br. 2137/85, od 25. VII 1985, o Evropskom ekonomskom interesnom udruženju (EEIG)

Crnogorsko pravo nije usklađeno s Uredbom Savjeta (EC) br. 2157/2001 o statutu Evropskog akcionarskog društva i Uredbom Savjeta (EEC) br. 2137/85, od 25. VII 1985, o Evropskom ekonomskom interesnom udruženju. Nakon ulaska Crne Gore u EU, ove će uredbe biti neposredno primjenjive na teritoriji Crne Gore. Odgovarajući propisi koji će omogućiti njihovu neposrednu primjenu, tj. osnivanje i poslovanje Evropskog akcionarskog društva i Evropskog ekonomskog interesnog udruženja u crnogorskom pravnom sistemu, biće donijeti u sklopu novog Zakona o privrednim društvima, odnosno u formi posebnih propisa, ukoliko se to

pokaže svrsishodnim. Potpuno usklađivanje biće sprovedeno usvajanjem novog Zakona o privrednim društvima i eventualnim posebnim propisima do pristupanja Crne Gore EU.

Direktiva 2012/17/EU od 13. VI 2012. koja mijenja Direktivu 89/666/EEC i Direktivu 2005/56/EC i 2009/101/EC u pogledu unutrašnje koherentnosti centralnog i registara privrednih društava

Crna Gora ocjenjuje da je Zakon o privrednim društvima i uputstvo o radu CRPS-a gotovo u potpunosti usklađen s odredbama Direktive 2012/17/EU. Pristup podacima o licima u društvima, podacima o tome da li su društva nastala nekim vidom restrukturiranja (spajanje, izdvajanje uz osnivanje ili promjenom oraganizacionog oblika), kapitalu i dijelovima društva je slobodan, besplatan i dostupan licima van Crne Gore putem internet stranice CRPS-a, a što je sve u skladu s navedenom direktivom. Crna Gora je sada i članica ECRF-a, što je postala na posljednjoj konferenciji ove organizacije održane u Bukureštu 12. VI 2012. Prilagođavanje podataka za razmjenu i podaci o podružnicama privrednih društava registrovanih u Crnoj Gori, a čiji su djelovi van Crne Gore biće predviđeno posebnim propisima čija se izrada planira do 2015. CRPS će se nakon pristupanja EU, putem interkonekcije povezati s evropskim registrima, i na taj način će članicama biti dostupni podaci o matičnim firmama i njihovim prekograničnim podružnicama, kao i o izvršenim promjenama kod tih društava, što će svakako biti uvršteno u propise čije se usvajanje planira do 2015.

Preporuka Komisije (32004H0913), od 14. XII 2004. o prihvatanju odgovarajućeg sistema naknada za rad direktorima privrednih društava uvrštenih na berzi.

Preporuka Komisije (32005H0162), od 15. II 2005. o ulozi neizvršnih ili nadzornih direktora privrednih društava uvrštenih na berzi i o odborima (nadzornog) odbora.

Preporuka komisije (32009H0384), od 30. IV 2009. o politikama naknade u sektoru finansijskih usluga.

Preporuka komisije (32009H0385), od 30. IV 2009. koja dopunjava Preporuke 2004/913/EC i 2005/162/EC u pogledu sistema za naknade direktorima privrednih društava uvrštenih na berzi.

Crnogorski zakonodavni i uopšte pravni sistem je djelimično usklađen s odredbama navedenih preporuka. Imenovanje i utvrđivanje naknada članovima odbora direktora uređeno je odredbama Zakona o privrednim društvima. Međutim, u dijelu odredaba Zakona o privrednim društvima kojim se regulišu ova pitanja, navedene preporuke su uzete u obzir samo u manjoj mjeri.

Navedene preporuke su u većoj mjeri uzete u obzir, tj. implementirane u sklopu Kodeksa korporativnog upravljanja Montenegroberze, s tim da ni ovaj dokument nije u zadovoljavajućoj mjeri usklađen s istima. Takođe ove preporuke su djelimično sprovedene i odredbama Kodeksa poslovne etike Privredne komore Crne Gore.

Kad je riječ o politici naknada u sektoru finansijskih usluga, u posebnim propisima koji regulišu ovu oblast se ne obrađuje detaljnije politika naknada u bankama, osiguravajućim društvima i drugim društvima koja se bave pružanjem finansijskih usluga, niti se to pitanje posebno tretira u Zakonu o privrednim društvima, odnosno Kodeksu korporativnog upravljanja Montenegroberze, što navodi na zaključak da je stepen usklađenosti s preporukama u ovoj oblasti relativno nizak.

U periodu do pristupanja EU, Crna Gora planira da u značajnoj mjeri poveća stepen usklađenosti svog pravnog sistema s navedenim preporukama. U prvom redu, to će biti učinjeno kroz izradu novog Zakona o privrednim društvima. Takođe, Crna Gora će inicirati, odnosno preporučiti osavremenjavanje teksta Kodeksa korporativnog upravljanja Montenegroberze u pravcu implementacije navedenih preporuka, a ukoliko se to ocijeni svrsishodnim, biće donijeti i posebni podzakonski propisi koji bi bliže regulisali politiku naknada u sektoru finansijskih usluga.

III. b. Računovodstvo i revizija

Usklađivanje zakonodavstva Crne Gore s pravnom tekovinom EU koja uređuje računovodstvo i reviziju biće sprovedeno kroz izradu novog Zakona o računovodstvu i reviziji do 2016.

Četvrta direktiva 78/660/EEZ od 25. VII 1978.

Crnogorsko zakonodavstvo je djelimično usklađeno s odredbama ove direktive.

Važni akti kojima se uređuje oblast računovodstva i revizije u Crnoj Gori, a u okvirima ove direktive, su: Zakon o računovodstvu i reviziji ("Sl. list RCG", broj 69/05 i "Sl. list CG", broj 80/08, 32/11), Uredba o povjeravanju poslova organa državne uprave nadležnog za poslove računovodstva i revizije ("Sl. list CG", br. 33/10), Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG", br. 5/11), Zakon o nevladinim organizacijama ("Sl. list CG", broj 39/2011).

Zakon o računovodstvu i reviziji predviđa obavezu za sve institucije da objavljuju finansijske izvještaje kompanija na svom internetskom sajtu, ali ne postoji obaveza do kada se to mora uraditi ili sankcije za neobjavljivanje.

Djelimična neusklađenost postoji u dijelu objavljivanja finansijskih izvještaja i izvještaja revizije. Izvještaje objavljuju Poreska uprava i Komisija za hartije od vrijednosti.

Crna Gora će u potpunosti uskladiti domaće zakonodavstvo s odredbama Direktive 2013/34/EU do 2016.

Sedma direktiva 83/349/EEZ od 13. VI 1983.

Crnogorsko zakonodavstvo je u najvećoj mjeri usklađeno s odredbama VII direktive 83/349/EEZ od 13. VI 1983. U crnogorskom zakonodavstvu ne postoji propis kojim se određuje krug obveznika konsolidacije. Međutim, odgovarajuća odredba postoji u Međunarodnom računovodstvenom standardu 27 koji se primjenjuje u Crnoj Gori kao dio Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja.

U vezi s obavezom objavljivanja konsolidovanih finansijskih izvještaja, Poreska uprava ima obavezu da na svom internetskom sajtu objavljuje te izvještaje. To je obaveza propisana Zakonom, kao što je slučaj i sa ostalim finansijskim izvještajima (navedenim u okviru IV direktive).

Crna Gora će u potpunosti uskladiti domaće zakonodavstvo s odredbama Direktive 2013/34/EU do 2016.

Direktiva 2006/43/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 17. V 2006. o obaveznoj reviziji godišnjih i konsolidovanih izvještaja

Crnogorsko zakonodavstvo je djelimično usklađeno s Direktivom 2006/43/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 17. V 2006. o obaveznoj reviziji godišnjih i konsolidovanih izvještaja. Reviziju finansijskih izvještaja i konsolidovanih izvještaja može obavljati revizor s licencom Ministarstva finansija, odnosno društvo za reviziju sa dozvolom za rad ovog ministarstva.

Crna Gora nema tijelo za javni nadzor i ne sprovodi kontrolu rada revizora i revizorskih društava, kako je propisano Direktivom. Ministarstvo finansija je u saradnji sa Svjetskom bankom uradilo projekat za određivanje tijela za javni nadzor. Sporazum, koji je potpisan između Ministarstva finansija i Svjetske banke 24. jula, a na snazi od 23. avgusta 2013, predviđa donaciju od 500.000 dolara namijenjenih za sprovođenje ovog projekta. Nepostojanje kvalitetnog sistema javnog nadzora ključna je neusaglašenost s evropskom praksom i smatramo da će se realizacijom ovog projekta ista otkloniti. Predviđeno vrijeme trajanja projekta je 18 mjeseci. Uspostavljanje funkcionalnog sistema javnog nadzora nad postupkom revizije biće izvršeno na već opisani način, na principima pune nezavisnosti i nepristrasnosti samog tijela zaduženog za javni nadzor, a u odnosu na subjekte kontrole.

Zakon o računovodstvu i reviziji ne predviđa mogućnost sticanja licence na osnovu iskustva. U Crnoj Gori je regulisano pitanje edukacije i sticanje zvanja „certifikovani računovođa“, pri čemu nakon tri godine iskustva kandidat stiče pravo za licencu revizora.

Ministarstvo finansija vodi registre revizora i revizorskih društava, ali Zakonom o računovodstvu i reviziji nije definisana odgovornost za netačne informacije ili za neunošenje informacija u registar.

Crna Gora će u potpunosti uskladiti domaću regulativu s Direktivom 2006/43/EC donošenjem novog Zakona o računovodstvu i reviziji, kao i osnivanjem tijela za javni nadzor, dok će se s odredbama direktive 2013/34/EU uskladiti do 2016.